

A Magyar Köztársaság nevében!

A Fővárosi Ítéltábla a jogtanácsos által képviselt (.....) felperesnek a dr. Gergely Tamás ügyvéd (.....) által képviselt (.....) alperes elleni áru kiadása vagy kártérítés iránti perében - mely perbe felszámoló (.....) által képviselt (.....) alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 2011. február 22-én kelt 8.G.40.579/2010/80. számú ítéletével szemben az alperes fellebbezése folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi alperest, hogy 3 napon belül fizessen meg a felperesnek 179.500.000 (százhetvenkilencmillió-ötszázezer) forint után 2010. február 15-től a megfizetésig a mindenkori késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegével megegyező mértékű késedelmi kamatot, 3.511.000 (hárommillió-ötszáztizenegyezer) euró után 2010. február 15-től a megfizetésig az Európai Központi Bank által meghatározott irányadó kamatláb hét százalékkal növelt összegével megegyező mértékű kamatot, valamint 4.000.000 (négymillió) forint másodfokú perköltséget, az államnak - külön felhívásra - 900.000 (kilencszázezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Felperes a beavatkozó részére a 2008. május 14-én megkötött, módosított, majd 2009. július 9-én egységes szerkezetbe foglalt szerződéssel 1 milliárd forint hitelt

nyújtott. Az okiratban rögzítették, felperes a által kiállított közraktári jegyeket fogad el fedezetként. A hitel keretszerződés mellékletét képezte a beavatkozó és a felperes által szintén 2008. május 14-én kötött óvadéki szerződés, amely tartalmazta, amennyiben a beavatkozó fizetési kötelmeit az esedékesség időpontjában nem vagy részben teljesíti, a felperes jogosult a beavatkozó előzetes értesítése nélkül, bírósági eljáráson kívül az óvadékként elhelyezett biztosítékokból kielégítést keresni, utólagos elszámolással.

A beavatkozó, mint letevő és alperes, mint közraktár 2009. július 22-e és 2009. november 13-a között összesen 179.500.000 forint és 3.511.000 euró értékű rizs, kukorica és étkezési búza művi tárolására közraktári szerződéseket kötöttek.

Alperes továbbá, mint bérlő a közraktári szerződésekkel érintett áruk művi tárolására 2009. július 21-től 2010. november 11-ig tartó időszakra egyrészt a letevővel, másrészt a-vel, mint bérbeadóval, azonos tartalmú szerződéseket is kötött.

A szerződések alapján 4.000 tonna rizs 2.776.000 euró értékben a beavatkozó szám alatti raktárában, 11.000 tonna kukorica 79.000.000 forint és 735.000 euró értékben a alatti 1., 2., és 5. számú tárolójában, 3.000 tonna tőzsdei étkezési búza 100.500.000 forint értékben a alatti 4. számú raktárában került elhelyezésre.

Az árukat alperes művi raktározásra átvette, azokról a szerződéskötések napján kiállított 55 darab közraktári jegyet (..... sorszámú).

A közraktári szerződések egyebek mellett rögzítették, a letevő tudomásul vette, a szerződés időtartama alatt az árut nem idegenítheti és terhelheti meg, biztosítékul nem kötheti le és az áru felett csak a közraktári jegyek forgatása útján rendelkezhet. A közraktár köteles a közraktározott tételt mennyiségileg és minőségileg megóvni, ennek érdekében a szerződésben és az üzletszabályzatban előírt és megadott módon folyamatosan ellenőrzéseket végez, arról jegyzőkönyvet készít. Az áru őrzése során jogosult más személyeket is bevonni - mint teljesítési segéd -, ezért úgy felel, mintha az áru őrzésével és mennyiség, minőség megóvásával kapcsolatban azt maga látta volna el. Az árura vonatkozóan kiszolgáltatási kötelezettsége van, amelyet a mindenkori áru- és zálogjegy birtokosának teljesít. Felelőssége az áru zárolásával, azaz a zárolási jegyzőkönyv aláírásával kezdődik, ettől az időponttól az áru kiszolgáltatásáig felel közraktárként, kivéve, ha jogszabály vagy az üzletszabályzat rendelkezései alapján közraktári felelőssége ezen időpont előtt megszűnik.

A 12. pont szerint a szerződésekben nem szabályozott kérdésekben a közraktár üzletszabályzatának, áruminősítési szabályzatának, díjszabályzatának, valamint a

közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény (továbbiakban Krtv.) és a Ptk. rendelkezései az irányadók.

Alperes üzletszabályzatának III.1. pontja szerint egyéb mellett közraktári szolgáltatás a betárolt áru mennyiségi és minőségi megőrzése. A VII.6. pontja szerint alperes az áru tárolása, kezelése és őrzése során jogosult más személy közreműködését igénybe venni. Az igénybe vett személyért (teljesítési segédért) úgy felel, mintha az áru tárolását, kezelését és őrzését maga látta volna el.

A raktárbérleti szerződésekben a bérbeadó kötelezettséget vállalt a közraktározott áru elkülönített tárolására, a raktárterület zárhatóságáról való gondoskodásra, 24 órás őrzésre, a gépjárműforgalom dokumentálására, úgy hogy azon a mozgások visszaellenőrizhetők legyenek. A 11.12. pontban rögzítették, a bérleményben elhelyezett áru felett kizárólag a közraktár rendelkezhet, azt sem a letevő, sem megbízottjai nem szállíthatják el. A 11.15. pont szerint az áru kiszolgáltatása csak a közraktár írásbeli engedélye alapján és annak alkalmazottja jelenlétében történhet. A 12. pontban rögzítették a közraktár a zároláskor és minden ellenőrzést követően a bérbeadó képviselőjének jelenlétében leplombálja az árut, a szerződés teljes időtartama alatt folyamatosan ellenőrzéseket végez, ott jegyzőkönyv készül, melyet a bérbeadó vagy képviselője aláírásával lát el.

Az áruk közraktárra vételéről alperes és a bérbeadók (a beavatkozó, illetőleg ahol a bérbeadó a volt, ott a) zárolási jegyzőkönyveket vettek fel.

A jegyzőkönyvekben rögzítették, a zárolás időtartama alatt a tárolótér és a benne közraktározott áru felett rendelkezési jog kizárólag az alperest illeti meg. A letevő kizárólag a jegyek forgatásával rendelkezhet az áuról. A záruk felnyitására, az elemi kár elhárítását kivéve csak a közraktár képviselője jogosult.

A beavatkozó a hitelkeret szerződés alapján fennálló felperesi követelés biztosítékeként az 55 darab közraktári jegyet üres forgatmánnyal ellátva óvadéku felperes birtokába adta. Az átadás-átvételről jegyzőkönyveket vettek fel.

A felperes a beavatkozóval kötött hitel keretszerződést 2010. január 28-án felmondta, s felszólította a tartozása megfizetésére. Ennek eredménytelenségére tekintettel 2010. február 11-én és 15-én beváltás céljából székhelyén alperesnek bemutatta a közraktári jegyeket, átadva a közraktározott áruk felszabadítására és kitérőlésára vonatkozó kérelmet.

Felperes és alperes 2010. február 15-én jegyzőkönyvet vettek fel a közraktári jegyek átadásával és a 2010. február 11-én megtartott beváltási eljárással

kapcsolatban, a közraktári jegyekkel fedezett áruk kiadására az áru- és zálogjegyek együttes bemutatása ellenére azonban nem került sor.

A beavatkozó 2010. február 10-től felszámolás alatt, az alperes 2011. május 7-től csődeljárás alatt áll.

Felperes 2010. március 25-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében alperest elsődlegesen 3.000 tonna búza, 4.000 tonna rizs és 11.000 tonna kukorica kiadására, másodsorban, az áru kiadhatóságnak hiányában, a Krtv. 22.§ (1)-(2) bekezdése, 16.§ (5) bekezdése, 24.§ e) pontja alapján az áru 179.500.000 forint és 3.511.000 euró értékének, harmadsorban a Ptk. 339.§-a alapján 268.161.454 forint és 2.553.340,99 euró, valamint 240.269.999 forint és 2.304.749 euró után 2010. december 9-től a megfizetésig járó Ptk. 301/A.§ szerinti késedelmi kamat, továbbá perköltség megfizetésére kérte kötelezni.

Egyebek mellett előadta, a Krtv. 29.§-a szerint a közraktár a nála elhelyezett árut annak köteles kiszolgáltatni, aki az árujegyet és zálogjegyet részére visszaadja. A közraktári jegyek beváltás céljából történt, 2010. február 11-i és 15-i bemutatását követően azonban alperes az áru kiadása iránt nem intézkedett. Állította, a közraktári jegyek jogszerű birtokosának minősül, e minőségét a hátiratok összefüggő láncolata igazolja, az üres forgatmány érvényesnek tekintendő, a közraktári jegyen megjelölt mennyiségű és minőségű áru kiadására tarthat igényt.

A művi tárolást az alperes a beavatkozó és a, mint teljesítési segédnek igénybe vételével végezte, a teljesítési segédért a közraktári szerződések 10. pontjában felelősséget vállalt, ezért az alperes Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja alapján közraktári felelőssége alól nem mentesülhet. Utalt arra is, a Megyei Rendőr-főkapitányság előtt a beavatkozó képviselőjével szemben büntetőeljárás folyik, míg a és a úti raktárak tekintetében birtokvédelmi eljárások is folytak, melyek alperes kérelmének visszavonása következtében szűntek meg. A beavatkozó, mint teljesítési segéd tevékenységéért az alperes objektív felelősséggel tartozik, függetlenül a büntetőeljárás kimenetelétől. Hangsúlyozta, a birtokvédelmi eljárás iratai alapján megállapítható, az alperes a zárolás, illetve az ellenőrzés során és az őrzés elmulasztásával megsértette a Krtv. 20.§ (1)-(2) bekezdésében, valamint az üzletszabályzatában foglalt kötelezettségeket.

Állította azt is, a közraktári jegyek birtokába kerülésének a vizsgálata nem képezi a per tárgyát, a beavatkozóval fennálló jogviszonyból származó esetleges jogokra és kötelezettségekre alperes felelősségének kimentése körében nem hivatkozhat, mivel nem részese ennek a jogviszonynak. Vitatta, hogy a közraktári jegyek rosszhiszemű birtokosának minősülne, mivel az 1/1965.(I.24.) IM rendelet 10.§-a és a 16.§ (2) bekezdése nem rosszhiszemű váltóbirtokost, hanem csak rosszhiszemű szerzést említ. Utalt arra, a letéti nyilvántartásba történt bejegyzésről szóló alperesi igazolással bizonyította, alperes tudtával jóhiszeműen szerezte meg a közraktári jegyeket, s csatolta az óvadéki szerződést is, utalva arra, ezen óvadéki szerződés alapján vette a perbeli közraktári jegyeket jogszerűen birtokba. A perben érvényesített követelés szempontjából azonban nincs jelentősége az óvadéki

szerződés érvényességének, s annak sem, mekkora összeget, milyen jogcímen követel a beavatkozótól. Alperessel szemben az áru- és zálogjegyek együttes jóhiszemű birtokosaként, forgatmányosként lép fel a Krtv. 25.§-a és 29.§-a alapján, az alperes jogellenesen tagadta meg a teljesítést. Vitatta azt is, hogy a 2008. május 14-én kötött óvadéki szerződés alapján ne kaphatta volna a perbeli közraktári jegyeket óvadékul, utalva arra, az óvadéki kötelelem folyamatosan fennállt annak megalapításától kezdve, közraktári jegyek az óvadéki szerződés fennállása alatt kerültek kibocsátásra, befogadásra.

Harmadlagos kereseti kérelmében kártérítési összecszerűségének igazolására közjegyzői ténytanúsítványt csatolt, amely szerint az összeg megegyezik azzal a követeléssel, mely összeget a beavatkozó nem fizetett meg részére az esedékességekor. Hivatkozott arra, a beavatkozó felszámolója a követelést jogalap és összecszerűség tekintetében elismerte, visszaigazolta.

Egyebek mellett csatolta a beavatkozó ügyvezetőjének, 2010. január 16-án kelt önmagát feljelentő levelét, mely szerint más tartozásának kifizetése érdekében kellett 2009. november hónap második felében a közraktári készletekhez „hozzányúlania”, elvonva ezzel a banki hitelek fedezetéül szolgáló közraktári jegyek mögött található árut, továbbá a 2010. július 19-én kelt tájékoztatását az alperesnél lefolytatott átfogó vizsgálat eredményéről, hivatkozva arra, a felügyelet vizsgálat során tett megállapításai a felperesi álláspontot igazolják, miszerint az alperes a közraktározási tevékenységet nem szabályszerűen végezte.

A felperes a per tartama alatt, 2010. július 28-án biztosítási intézkedés iránti kérelmet nyújtott be a Vht. 187.§ (1) bekezdés c) pontja, a Vht. 185.§ a) pontja alapján arra hivatkozva, az alperes a peres eljárás során tartott tárgyaláson elismerte, az árukészlet nincs meg, kiadni nem tudja. Fennáll a közraktári jegyeken alapuló követelése későbbi kielégítésének veszélyeztetettsége.

A perben felperest jogtanácsos és osztályvezető képviselte.

Az elsőfokú bíróság 2010. július 30-án kelt, előzetesen végrehajtható 8.G.40.579/2010/21. számú végzésével 48.000.000 forint és 536.000 euró összegű felperesi követelés biztosítására pénzkövetelés biztosítását rendelte el, megállapítva felperes követelésének későbbi kielégítése objektív veszélyeztetettségét.

A Fővárosi Ítéltábla a 2010. október 21-én kelt 16.Gpkf.44.806/2010/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság biztosítási intézkedést elrendelő végzését megváltoztatta és a biztosítási intézkedés iránti kérelmet elutasította. A végzés indokolásában kifejtette, a közraktározott árut (árukövetelés) megtestesítő közraktári jegy nem testesíti meg az áru értékével azonos kártérítési igényt, mint pénzkövetelést, tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a követelés létrejöttét, mennyiségét és lejártát igazoltnak tekintette.

Az elsőfokú bíróság a végzés biztosítási intézkedést foganatosító Pesti Központi Kerületi Bíróság Végrehajtási Csoportjának megküldéséről 2010. november 24-én és december 2-án intézkedett, alperes cégjegyzékéből a biztosítási intézkedés törlésére 2010. december 22-én került sor.

Az alperes a kereset elutasítását, felperes perköltségben marasztalását kérte. Eljárásjogi szabálytalanságokra, a jogvita pártatlan eldöntése alapelvének sérelmére hivatkozva elfogultsági kifogással is élt az elsőfokú bírósággal szemben, továbbá a beavatkozó ügyvezetője ellen indult büntetőeljárás folyamatban léteire tekintettel indítványozta az eljárás felfüggesztését. Elismerte, hogy az árukiszolgáltatási kötelezettségének nem tud eleget tenni, a Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja alapján azonban közraktári felelőssége alóli mentesülésére hivatkozott. E körben csatolta a beavatkozó ügyvezetőjének 2010. február 1-jén kelt nyilatkozatát, miszerint az alperes és ellenőrének tudomása és közreműködése nélkül a közraktározás tartama alatt került ki az áru a közraktár birtokából. E nyilatkozat szerint tehát a teljes árumennyiség a letevő felróható magatartása következtében tűnt el, erre tekintettel a mentesülése a felelősség alól fennáll. A beavatkozó az árut letevői, nem pedig teljesítési segédi minőségében lopta el, a saját, illetőleg a telephelyéről. Ez utóbbi esetben ugyanis nem a letevővel kötött raktárbérleti szerződést, hanem tőle cégjogilag független harmadik féllel, aki nem azonosítható a letevővel. Amennyiben a letevő ellopta az árut, azt nem tehette teljesítési segédjeként, hanem csak letevőként. Mindenben a jogszabályokban, az üzletszabályzatban foglaltaknak megfelelően járt el, az ellenőrzési naplókából és a felügyeleti jelentésből pedig nem lehet arra a következtetésre jutni, közrehatott volna a közraktározott áru eltűnésében.

A harmadlagos kereseti kérelem tekintetében a Ptk. 339.§-ában foglalt feltételek hiányára hivatkozott. Egyebek mellett utalt arra is, felperes rosszhiszemű váltóbirtokosnak minősül a váltójogi szabályok szerint, ez a körülmény lehetővé teszi a mögöttes jogviszony tartalmának elemzését. Mivel az árujegyek fedezetként kerültek felpereshez, igényét csak a zálogjog szabályai szerint érvényesíthette volna, nem követelhette volna az áru kiadását. Felperes joggal való visszaélést valósított meg azzal, érvényes jogcím nélkül, a nála fedezetként elhelyezett árujeggyel sajátjaként rendelkezett. Felperes azon okból alapítja keresetét az árujegy birtokosi pozíciójára, mivel zálogbirtokoskénti fellépése esetén számolnia kellene a Ptk. 259.§ (4) bekezdésében foglaltakkal, amely szerint megszűnik a zálogjog, illetve a Ptk. 203.§ (1) bekezdésében foglaltakkal, amely szerint ugyancsak megszűnik a zálogjog, ha elpusztul, ellopják a zálogtárgyat. Felperes a beavatkozó tulajdonát képező árujegyeket tehát jogosulatlanul használja fel sajátjaként.

Hivatkozott arra is, a kereseti követelés összepszerűsége nem igazodik a felperes hitelezői pozíciójához, továbbá a perben csatolt óvadéki szerződés nem jogosítja fel a felperest a közraktári jegyek árujegyének birtokában tartására, mivel a hitelkeret szerződés alapján folyósított összegek fedezetére az óvadéki szerződés szerint a által kibocsátott közraktári jegyek szolgálnak. A biztosítékok kiterjesztően nem értelmezhetők, azok tekintetében a szerződés egyértelmű és taxatív felsorolást tartalmaz. A 2009. július 9-én kelt szerződés mellékletét már nem képezi óvadéki szerződés, illet a felek nem kötöttek, a felperes jogszabályellenesen óvadéki szerződés nélkül tartja birtokában az árujegyeket. Az árujegyek a felszámolás alá eső vagyon részét képezik.

Ha a felperes által csatolt óvadéki szerződés a 2009. évben kibocsátott közraktári jegyek mögötti óvadéki szerződésnek tekintendő, akkor az a Ptk. 200.§-a alapján

semmis. A szerződés 3. pontja, miszerint az óvadékból felperes közvetlen kielégítést kereshet, jogellenes kikötés, mert a közraktári jegy, mint óvadék a Ptk. 271.§ (1) bekezdése alapján értékpapírnak minősül, amelyből kielégítés csak a zálogjog szabályai alapján lehetséges. Hangsúlyozta, abban az esetben, ha a felperes bármelyik jogcímen előterjesztett kereseti kérelme eredményre vezetne, úgy felperes jogalap nélkül gazdagodna. A jogalap nélküli gazdagodás által következhetne be, felperes 100 millió forintnál több anyagi előnyhöz jutna, mint amennyit hitelezőként kihelyezett a beavatkozó számára. Felperes csak a 900.000.000 forint hitelösszeg erejéig léphet fel. Előadta, nyilvántartása szerint az árujegyek összértéke 1.125.613.880 forint volt, míg a felperes által kihelyezett és a letéti kimutatásokban szereplő összeg 949.705.245 forint. A felperes több mint 200.000.000 forinttal többet követel, mint amit bankként hitelként kihelyezett.

Viszontkeresetet is előterjesztett, s a Ptk. 339.§-a alapján felperest 400.000.000 forint összegű kártérítésre kérte kötelezni, mivel jogszerűtlenül kezdeményezett és fenntartott biztosítási intézkedéssel kárt okozott. Előadta, a megjelölt kára a 2010. évre tervezett árbevétel elmaradásából ered, mert a felperes biztosítási intézkedésének eredményeként kénytelen volt teljes mértékben a közraktározási szezon kezdetekor beszüntetni a közraktározási tevékenységet. Felperes a számlái zárolásával, az ingatlanokra vezetett végrehajtással ellehetetlenítette további közraktári működését. Magatartása azon okból volt jogellenes, mert a tönkretételére, nem pedig a jogosnak vélt követeléseire érvényesítésére irányult. Felperes jogait rendeltetésellenesen gyakorolta, különösen a Fővárosi Ítéltábla végzését követően, amikor már tudnia kellett a biztosítási intézkedése megalapozatlanságáról. Ennek ellenére fenntartotta a kérelmét, s a felügyeletre is nyomást gyakorolt engedélye visszavonása érdekében. A felperes rosszhiszeműen elutasította azon indítványát is, oldja fel a biztosítási intézkedést, pedig vállalta, az így befolyó közraktári díj jelentős részét egy elkülönített számlára utalja, amelyből pernyertessége esetén kielégítést kereshetett volna felperes. Magatartásának okozati következménye, hogy be kellett szüntetnie a közraktári tevékenységét. A biztosítási intézkedés miatt a bankok felfüggesztették a működéshez nélkülözhetetlen hitelkereteket, 2010. december 20-án a közraktári engedélye visszaadására kényszerült. A lopásokat követően a felperes kivételével vitáit minden bankkal sikerült feloldania. A számlák zárolását követően egyetlen bankszámlán sem zajlott közraktári forgalom, a piaci pozícióját tehát kizárólag felperes magatartásának következtében veszítette el. Az összecszerűség megállapítása céljából igazságügyi könyvszakértő kirendelését indítványozta.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte jogellenes magatartása hiányában. Előadta, a biztosítási intézkedés elrendelése iránti kérelem előterjesztése, illetve biztosítási intézkedés foganatosítása önmagában nem jogellenes. A fedezetelfonás veszélye fennállt, kérelme indokolt volt, a követelése kielégítési alapjának megőrzésére irányult. A felperes egyéb iránt nem bizonyította a kárát. A 2010. szeptember 30-i eredménykimutatás alapján az alperes a korábbi éveket többszörösen meghaladó nyereséget ért el, valamint a forgalma is időarányosan meghaladta a 2009. évi forgalmát. Hivatkozott a biztosítási intézkedés

elrendelésével okozott károk megtérítése körében a Vht. 201.§ (4) bekezdése alkalmazandó a Ptk. 339.§-ában foglalt általános kárfelelősségi szabályok helyett. E szerint pedig még rosszhiszeműség esetén is csak a biztosítási intézkedés rosszhiszemű kérése szolgálhat kártérítés alapjául, a biztosítási intézkedés elrendelését követő magatartás, a biztosítási intézkedés fenntartása nem. A biztosítási intézkedéssel esetlegesen okozott kár alapvetően jogszerűen okozott kár, a jogellenesség legfeljebb az intézkedés kérésekor merülhet fel. A követelés biztosítása céljából betartotta a Hpt. 86.§ (2) bekezdésében foglalt kötelezettséget, az esedékes lejárt követelés behajtására köteles volt mindent megtenni. Az alperes által kibocsátott közraktári jegyek biztosítékát képezte a követelésének és a biztosítási intézkedés iránti kérelemben olyan tényeket, körülményeket jelölt meg, amelyek valósak voltak, és a kérelem megírásakor legjobb tudomása szerint fennálltak, a követelés kielégítését objektíve veszélyeztették. Vitatta, hogy ellehetetlenítette volna az alperes további működését. Alperes ugyanis egymást követően nyitott bankszámlákat annak érdekében, a biztosítási intézkedés végrehajtó általi foganatosítását kikerülje. A végrehajtó inkasszójának kibocsátását követően nyitott az és számlákra a biztosítási intézkedés nem terjedt ki, azaz mindvégig nyitva állt alperes számára a működés lehetősége. Vitatta, hogy eljárta volna az alperes finanszírozó bankjainál annak érdekében, az alperes finanszírozásával hagyjanak fel, az áll érdekében, alperes fizesse meg a kárát, akár kölcsönből is.

Az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta meg, alperessel szerződéses jogviszonyban állt területi képviselőt, valamint, alperes korábbi közraktározási igazgatóját.

A beavatkozó az alperes által előadottakat teljes egészében osztva, szintén a kereset elutasítását kérte.

A Fővárosi Ítéltábla a 2010. június 17-én kelt 10.Gkk.44.137/2010/2. számú végzésében az elsőfokú bíróság kizárását megtagadta.

Az elsőfokú bíróság a 2011. február 22-én kelt 8.G.40.579/2010/80. számú ítéletével kötelezte alperest 179.500.000 forint és 3.511.000 euró, 13.900.000 forint perköltség, valamint 6.000.000 forint jogtanácsosi munkadíj felperesnek 3 napon belüli, 900.000 forint eljárási illeték államnak megfizetésére. Alperes viszontkeresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint felperes a közraktári jegyek birtokosaként a Krtv. 25.§ (1) bekezdése alapján jogszerűen követelhetette a perbeli áru kiadását, alperes azonban a felperes birtokában levő közraktári jegyeken szereplő árumennyiséget felperesnek kiszolgáltatni nem tudta.

Vizsgálva, az alperes a közraktári szerződésekben, a közraktári törvényben foglalt kötelezettségének eleget tett-e, egyebek mellett a becsatolt ellenőrzési

jegyzőkönyvek, zárolási jegyzőkönyvek, a tanúvallomások alapján rögzítette, nem nyert igazolást, az alperes a közraktározott áruk tekintetében folyamatos ellenőrzési kötelezettségének teljes körűen eleget tett 2009. december 11. és 2010. január 22. között. Ezt támasztotta továbbá alá a 2010. július 19-én kelt levele is a vizsgálat eredményéről. Azt sem tekintette megállapíthatónak, alperes élt volna a raktárbérleti szerződés 11.9. pontjában foglalt jogával, mely szerint, ha az áru őrzése nem megfelelő, a tárolótér őrzéséről maga gondoskodhat.

Az alperes Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja alapján történő felelőssége alóli mentesülése körében rámutatott, a beavatkozó egyrészt letevőként az alperesi közraktárnál helyezte el az árut, másrészt, mint bérbeadó raktárbérleti szerződést kötött művi közraktározásra. A Krtv. 25.§ (1) bekezdése szerint az árujegy és a zálogjegy együttes birtokosa jogosult az áru kiszolgáltatásának igénylésére, illetőleg az áru hiányában a kártérítési igény érvényesítésére. Nem erre a perre tartozó kérdés, hogy a letevő, amely egyben a raktár bérbeadója is, az alperes felé a művi raktározás során miként járt el. A raktárbérleti szerződéssel a beavatkozó és a, mint bérbeadó vállalt kötelezettséget az alperes, mint bérlő közraktár felé, így a raktárbérleti szerződésből eredő kötelezettség megszegése az alperes felperes felé fennálló helytállási kötelezettségét, az alperes raktárbérleti szerződésből eredő igénye érvényesítését nem érinti. A beavatkozó a közraktári jegyeken szereplő áruk egy részének a birtokába az általa végzett művi tárolás keretében jutott, az áruhiányt nem letevői, hanem raktárosi minőségében okozta. A beavatkozó, mint bérbeadó ezen felróható magatartása az alperes Krtv. 20.§ (1) bekezdés d) pontjában foglalt mentesülését nem teszi lehetővé, az áruhiány ugyanis az áru tárolása, őrzése során következett be. A Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontjában foglalt mentesülés kiterjesztésére művi tárolás esetén a raktárt bérbeadó személy felróható magatartása nem ad alapot, mivel a Krtv. 20.§ (2) bekezdése értelmében a művi tárolás megkezdéséig a közraktár a bérelt raktárt birtokba veszi és a felügyeletet biztosítja, ennek megszegése a raktár bérbeadója részéről nem ad mentesülési okot a közraktár számára a közraktári jegy birtokosával szemben. A Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontjában foglalt letevő személye nem azonos a művi közraktározás esetén a raktár bérbeadójának a személyével. Amennyiben a letevő, mint bérbeadó jár el a művi közraktározás esetén, akkor a raktárbérleti szerződés vonatkozik a jogaira, a kötelezettségeire és a felelősségére nézve is. Ezt támasztja alá az a körülmény is, alperes a közraktározott árura nemcsak a beavatkozóval, hanem a-vel is kötött raktárbérleti szerződést. Azon körülmény, hogy a bérbeadó és a letevő személye részben megegyezik, a művi közraktározás esetén nem indokolja, a raktár bérbeadójának a jogai és kötelezettségei a letevő jogaival és kötelezettségeivel azonosak lennének. Rámutatott, egyben az áru művi raktározását is végző letevővel szembeni büntetőeljárás nem ad okot a közraktári jegy birtokosa és a közraktár között folyó per felfüggesztésére. E körben utalt a BH. 1996. évi 53. jogesetre. Az alperesnek a felperes és a beavatkozó közötti jogviszonyból származó kifogását vizsgálva a Krtv. 25.§ (1) bekezdése, a Ptk. 338/A.§ (1) bekezdése, a Cstv. 38.§ (5) bekezdése, a Krtv. 29.§ (4) bekezdése, valamint a Krtv. 25.§ (1) bekezdése alapján kifejtette, alperes az óvadéki szerződés semmisségét nem igazolta. A Ptk. 200.§ (1) bekezdése alapján azon körülmény, a hitelkeret-szerződést több alkalommal módosították, ugyanakkor a mellékletét

képező óvadéki szerződést nem, ez önmagában az óvadéki szerződés semmisségét nem támasztja alá. A felperes által csatolt átadás-átvételi jegyzőkönyvek alapján azonban megállapítható, a hitelkeret-szerződés igénybe vett hitele fedezetére adta át a beavatkozó a közraktári jegyeket. A közraktár a közraktári jeggyel nála jelentkező birtokos jogszerű birtoklását nem vizsgálhatja. A közraktári jegy (árujegy és zálogjegy) jogszerű birtokosa és a közraktár között egy alapjogviszonytól független absztrakt jogviszony keletkezik, amelyben az értékpapír birtokosát azok a jogosultságok illetik és azok a kötelezettségek terhelik, amelyek az értékpapírból magából, illetve a törvényből kifejezetten kitűnnek. Így a beavatkozó és a felperes közötti hitelszerződéssel, óvadéki szerződéssel kapcsolatos alperesi előadás a kereseti kérelem elbírálásánál nem volt figyelembe vehető. A letevő vagy a forgatmányos alapjogviszonyából eredő kifogások csak akkor hozhatók fel, ha a közraktári jegy birtokosa rosszhiszemű volt, ez pedig nem nyert bizonyítást. A közraktári jegy jogszerű birtokosának az tekinthető, akire azt hátirattal átruházzák. A közraktári jegyek birtokában a hitelező felperes, a közraktár és harmadik személyek irányában tulajdonosként rendelkezik a közraktári áruval, de az óvadéki szerződés alapján az adóssal kell elszámolni. Rosszhiszeműnek a közraktári jegy birtokosa akkor minősül, ha az értékpapír megszerzésekor tudomása volt a fedezet értékpapír kiállításakor hiányáról, az értékpapír kiállításakor azonban az áru még megvolt. A hátirat útján történő átruházás (forgatás) szükségessége az óvadék természetéből és a közraktári jegy értékpapír jellegéből ered. A Krtv. 26.§ (1) és (2) bekezdése, 26.§ (5) bekezdése, az 1/1965.(I.24.) IM rendelet (Vár.) 14.§ (1) és (2) bekezdése, a 13.§ (1) és (2) bekezdése alapján rögzítette, a közraktári jegyeken a forgatáshoz szükséges átruházó nyilatkozat és az átruházó aláírása szerepelt, a közraktári jegyek forgatása a felperes és a beavatkozó közötti hitelkeret-szerződésen és az óvadéki szerződésen alapult. A beavatkozó üres forgatmánnyal történt átruházása megfelelt a Vár. 14.§-a rendelkezéseinek, ezért megalapozatlan az alperesnek a felperes közraktári jegyek rosszhiszemű birtoklására hivatkozása. Mindezek alapján a közraktározott áru hiányára tekintettel alperest a felperes másodlagos kereseti kérelmében foglaltak szerint kötelezte a Krtv. 22.§ (1) bekezdése szerint a hiányzó áru értékének megfizetésére.

Alperes viszontkereseti kérelmét megalapozatlannak találta. E körben a Vht. 201.§ (4) bekezdése, a Ptk. 339.§ (1) bekezdése, valamint a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján annak tulajdonított jelentőséget, alperes nem igazolta a felperes biztosítási intézkedés iránti kérelem benyújtásakor rosszhiszeműségét. Rámutatott, alperes a felperes rosszhiszeműségére a biztosítási intézkedés iránti kérelem fenntartása körében hivatkozott. A biztosítási intézkedés elrendelésének időpontjában nem volt vitatott a közraktári jegyek mögött álló árukészlet hiánya. A felperes a biztosítási intézkedés iránti kérelme benyújtásakor a cégnyilvántartásban szereplő adatokra, az alperes 2009. évi mérlegére, kiegészítő mellékletében feltüntetett peres eljárásokra, az alperes vagyonának könyv szerinti értékére, az alperes ingatlanainak értékére és az ingatlanokon levő zálogjog mértékére hivatkozott. Nem volt megállapítható, felperes jogellenesen, rosszhiszeműen járt volna el. Az a körülmény, felperes az első két tárgyalást követően nyújtotta be a biztosítási intézkedés iránti kérelmet, nem tekinthető kártérítési felelősségét megalapozó jogellenes magatartásnak, így jogellenes magatartás hiányában a Ptk. 339.§ (1)

bekezdésében foglalt együttes törvényi feltételek nem állnak fenn. Rögzítette, a biztosítási intézkedés fenntartása sem tekinthető jogellenes magatartásnak, a szakértői bizonyítás mellőzésének volt helye.

Az ítélettel szemben alperes fellebbezett jogi képviselő útján. Elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását, másodsorban az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, felperes viszontkeresete szerinti marasztalását kérte. A hatályon kívül helyezés iránti kérelem tekintetében a perbeli esélyegyenlőség elvének sérelmére hivatkozott azzal, az elsőfokú bíróság megengedte a felperesi képviselők együttes nyilatkozattételét, s nem rendelkezett akként, az egyik tárgyaláson az egyik, a másik tárgyaláson a másik fél járhat el, s az elfogultsági kifogásban részletezett szabálytalanságok sem kerültek kellően orvoslásra. Sérelmezte, az elsőfokú bíróság a rendkívül súlyos hátrányt okozó biztosítási intézkedést csak 2010. október 21-én helyezte hatályon kívül, amikorra gyakorlatilag tönkrement, közraktározási tevékenységet végezni már nem tudott, s kérelme ellenére a soron kívüli ügyintézés sem lett elrendelve. Az elsőfokú bíróság továbbá megalapozatlanul mellőzte az igazságügyi könyvszakértő kirendelését, mivel annak eredménye igazolhatta volna, a biztosítási intézkedés elrendelését követően nem tudott közraktározási tevékenységet végezni. Az ítélet megváltoztatása körében a felperes rosszhiszemű jegy birtokosi pozíciója, valamint a felelősség alóli mentesülése tekintetében előadottakat fenntartva hangsúlyozta, a perbeli közraktári jegyek kibocsátását évekkel megelőző óvadéki szerződésnek a közraktárjegyek képezték a tárgyat, felperes tehát a jegyeket jogtalanul, óvadéki szerződés nélkül birtokolja. E tényből következik felperes árujegyek feletti rosszhiszemű birtokossága, s az is, kizárólag a zálogjog szabályai szerint kérhetne kielégítést. Óvadéki szerződés hiányában pedig az elsőfokú bíróság felperes esetleges jogos követelése esetén sem ítélt meg az 1.125.613.880 forintot, mivel felperes mindösszesen 949.705.245 forint hitelt nyújtott a beavatkozó (letevő) részére. A 175.908.635 forint különbözettel felperes jogalap nélkül gazdagodna. Ezt a hátrányt az sem kompenzálhatja, felperes nyilatkozott arra vonatkozóan, majd elszámol a beavatkozóval. Ismételten hivatkozott arra, a közraktárjegy, mint értékpapír a Fővárosi Ítéltábla 16.Gpkf.44.806/2010/5. és 16.Gf.40.437/2010/2. számú végzései szerint sem előzetes végrehajtásra, sem biztosítási intézkedésre és ebből következően óvadékból történő közvetlen kielégítésre sem alkalmas. Vitatta, hogy bizonyítást nyert volna, nem úgy járt el, ahogy a vonatkozó jogszabályi előírások, illetve a szabályzatai megkövetelik. Az esetleges kisebb mulasztásokból, ok-okozati összefüggéssel nem vezethető le az áruhiány. A letevő, saját állítása szerint is, az árut maga tűntette el. A letevő technikai felkészültsége akár néhány nap alatt lehetővé tette a teljes árukészlet elvitelét, ezt a legteljesebb ellenőrzés sem tudta volna meggátolni. A letett áru eltüntetésének körülményeit büntetőeljárás tárja fel, ezért is kezdeményezte az eljárás felfüggesztését. A Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja szerinti mentesülésére nézve előadta, még ha ezen mentesülési ok kizárásával kapcsolatban az ítéletben foglaltak elfogadhatók lennének is, vitatható az ítéleti megközelítés az árukészlet 1/3-ára nézve. Differenciáltan kellett volna

kezelní azt a tényt, a művi közraktározás egyik része a letevő saját raktárában, míg a másik része a (harmadik fél) tulajdonában lévő raktárban történt. Az elsőfokú bíróság jogalapjában és összegében sem vizsgálta meg a két tényállás jelentős különbségét. Ha helytálló lenne az a megközelítés, felel a letevő teljesítési segédért, akkor sem igaz ez a, mint egy teljesen kívülálló harmadik fél telephelyének vonatkozásában. A ugyanis nem volt a teljesítési segédje, semmilyen viszonyban nem állt a letevővel. A raktárbérleti szerződést kötött vele, és vállalkozott az áru megőrzésére. Az áru őrzése nem a letevő kötelezettsége volt, így az azzal kapcsolatos kötelezettségeit sem tudta megsérteni. A letevő, letevői minőségében, jogtalanul behatolt a számára idegen telephelyére és ellopta az árut. Ebből következően a követelés 1/3-a vonatkozásában mindenképpen joggal hivatkozik a Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontjában foglalt mentesülési okra.

A viszontkereset tekintetében hangsúlyozta, elsődlegesen a biztosítási intézkedés iránti kérelem fenntartását és nem a kezdeményezését tekinti a Ptk. 339.§-ába ütköző jogszerűtlen magatartásnak. Joggal való visszaélést alapozott meg felperes magatartása, amikor a és az alperes közötti perben született végzés bemutatás után sem vonta vissza az általa kezdeményezett biztosítási intézkedést. Utóbb álláspontját igazolta a Fővárosi Ítéltábla is, amikor megállapította a biztosítási intézkedés jogszerűtlenségét. Utalt arra, tudatos károkozási szándék részének tekinti, felperes annak ellenére nem vonta vissza kérelmét, hogy vállalta a raktári díjbevételeket elkülönített számlára helyezését, valamint pervesztessége esetén ezen letéti számlán felhalmozódott közraktári díjbevételei felperesnek átadását. Mára már több százmillió forint lehetne ezen a számlán, ehelyett tevékenységétől megfosztva önhibáján kívül került lehetetlen helyzetbe.

A másodfokú eljárásban fellebbezését kiegészítette. Előadta, a Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 5-én kelt 23.Cspk.01-11-000022/19. számú végzésével jóváhagyta a hitelezőkkel 2011. augusztus 2-i csődegyezségi tárgyaláson létrejött egyezséget. Felperes a hitelezői igényét a csődeljárásban visszavonta. Tekintve, a Cstv. 20.§-ának 2011. augusztus 27-től hatályos, jelen eljárásban is alkalmazandó (3) bekezdése szerint a csődeljárásban részt nem vett hitelező a követelését az adóssal szemben nem érvényesítheti, felperes kereshetőségi joggal nem rendelkezik, a kereset ezen okból is elutasítandó. Hivatkozott arra is, ez a kiegészítés egyértelműen eloslatta azt a korábbi szakirodalomból és ítélezési gyakorlatból is kiolvasható ellentmondást, mely szerint nem volt egyértelmű azon hitelezők követelésének megítélése, akik nem vettek részt a csődegyezségben.

Felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. Keresetét módosítva, alperest a tőkekövetelés után 2010. február 15-től a megfizetésig járó Ptk. 301/A.§ szerinti késedelmi kamat megfizetésére is kérte kötelezni.

Az eljárási kifogások tekintetében előadta, a perbeli esélyegyenlőség elve nem sérült, az elfogultsági kifogást az ítéltábla pedig már jogerősen elbírált. A viszontkereset jogalapja hiányzott, de a fiktív kár bizonyítása könyvszakértő útján

lehetetlen is. Az alperes közraktári tevékenységének megszűnése nem állt okozati összefüggésben a biztosítási intézkedéssel, alperes ugyanis nem teljesítette azon feltételeket, amelyek mellett más bank az alperes által kibocsátott közraktári jegyeket fedezetként elfogadta volna. Más banknak is kárt okozott azáltal, a közraktári árut nem őrizte meg. Az első fokú eljárásban előadottakat fenntartva hangsúlyozta, a közraktározásról és a váltójogról szóló jogszabály sem ismeri a rosszhiszemű jegybirtokos fogalmát, jóhiszeműen került a közraktári jegyek birtokába, azok a beavatkozónak folyósított kölcsönök fedezeteként szolgáltak, a beavatkozó szabályos forgatmánnyal ellátva adta birtokába jegyzőkönyv felvétele mellett. Alperes köteles lett volna az árut kiadni, ennek hiányában pedig kártérítési felelőssége alól nem mentesülhet. Az óvadéki szerződést egy folyamatos jogviszony biztosítására kötötték, annak mellékletét képezték az átadás-átvételi jegyzőkönyvek, amelyekkel az óvadék mindenkor tárgyat a beavatkozó átadta. Az alperes azonban nem vizsgálhatja, a forgatmányok összefüggő láncolatával igazolt jegybirtokos milyen jogcímen tartja birtokában a jegyeket. Egyébiránt alperes rosszhiszemű magatartást is tanúsít, amikor követelését nem ismeri el annak ellenére, teljesen hasonló tényállás alapján más bankok követeléseit elismerte, s a perbeli követeléssel azonos tényálláson alapuló kárkövetelést a csődeljárásban szintén elismerte. Kiemelte, az alperes felelőssége objektív, de a széles körű bizonyítási eljárásban az is bizonyítást nyert, az alperes nem a jogszabályoknak megfelelően végezte a közraktári tevékenységet. A letevés időpontjában a közraktározott áru nem vitatottan megvolt, az áruhiány nem a letevés időpontjában már fennálló okra vezethető vissza. A raktárakat bérbeadó cégek az alperes alvállalkozójaként voltak a közraktári áru birtokában, tevékenységükért az alperes úgy felel, mintha azt maga végezte volna. Az alperes ezért alaptalanul hivatkozik a Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja szerinti kimentési okra.

A viszontkereset körében előadta, a biztosítási intézkedés jogellenes fenntartása a jogszabályokban meg nem határozott fogalom, a biztosítási intézkedéssel kapcsolatos magatartása nem tekinthető rosszhiszeműnek, nem volt nyilvánvaló, a Fővárosi Ítéltábla a biztosítási intézkedés iránti kérelmet elutasítja. A biztosítási intézkedés célja elsősorban annak megelőzése volt, az alperes elidegenítse az ingatlanvagyonát és ezáltal megghiúsítsa a követelése kielégítését. A biztosítási intézkedés iránti kérelme indokoltságát bizonyítja, az alperes az intézkedés megszüntetését követően azonnal ingatlanokat idegenített el.

A keresetösségi joga tekintetében vitatta a Cstv. 20.§ (3) bekezdése jelen ügyben alkalmazhatóságát, jogvesztés bekövetkeztét. Előadta, az igénybejelentési határidőt nem mulasztotta el, hitelezői követelését a vagyonfelügyelő visszaigazolta.

Az egyezségkötés 2011. augusztus 2-i időpontjához képest az említett rendelkezés 2011. augusztus 4-én lépett hatályba. A (3) bekezdést beiktató 2011. évi CXV. törvény nem tartalmazott olyan rendelkezést, hogy a Cstv. 20.§ (3) bekezdését a hatálybalépését megelőzően indult eljárásokban is alkalmazni kellene, illetve a Jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2.§ (2) bekezdésébe (visszaható hatály tilalma) is ütközne, ha a jogszabály a hatálybalépését megelőzően befejezett cselekményekre tekintettel vonná meg tőle a követelése érvényesítésének jogát.

A Cstv. személyi hatálya miatt sem terjed ki annak 20.§ (3) bekezdése a követelésére, mivel nem minősült hitelezőnek a csődeljárásban. Hitelezőnek a

csődeljárásban a Cstv. 3.§ (1) bekezdés c) pontja alapján csak az minősül, akinek az adóssal szemben jogerős és végrehajtható bírósági, hatósági határozaton (végrehajtható okiraton) alapuló, nem vitatott vagy elismert, lejárt pénz- vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van, továbbá akinek a csődeljárás iránti kérelem időpontjában még le nem járt, de elismert pénz- vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van. Az alperes vitatta követelését és azt a vagyonfelügyelő, illetve első fokú csődbíróság sem ismerte el. Végzésében is megállapította, a csődeljárásban nem minősült hitelezőnek.

A csődeljárásában mind a vagyonfelügyelő, mind a csődbíróság a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét jelölte meg követelése elismerése feltételeként. Jogerős és végrehajtható követelés hiányában az egyezségi tárgyaláson szavazati joggal nem rendelkezett, az egyezés megkötésében formailag sem tudott részt venni.

Kereshetőségi joga tehát változatlanul fennáll, mert az alperes által felhívott jogszabályváltozás nem érintette a marasztalási kereset jogalapját.

A Cstv. 20.§ (2) bekezdésében írt kényszer-egyezség sem terjed ki rá hitelezői minősége hiányában. Arra az esetre, a Cstv. 20.§-a alapján a marasztalási keresete mégis elutasításra kerülne, kérte a Pp. 123.§-a alapján jogai megóvása érdekében a követelése fennálltának megállapítását.

Alperes fellebbezés kiegészítésében írtakat fenntartva hangsúlyozta, a felperes az általa kihelyezett hitel meg nem térülése esetén, a fennálló követelését a Cstv. 20.§ (3) bekezdése alapján a más által indított felszámolási eljárásban érvényesítheti. Előadta, a Cstv. 20.§ (3) bekezdése időbeli hatályát illetően írásbeli állásfoglalást kért a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Gazdasági Kodifikációs Főosztályától, mely vonatkozásban az állásfoglalás az alábbi iránymutatást tartalmazza: „A törvénymódosítás célja valóban az volt, hogy a jogalkalmazás egységét biztosítsa, és a joghézagot megszüntesse.” A pontosítás és a joghézag megszüntetése tekintetében az időbeli hatály kérdése fel sem merülhet.

Állította, felperes hitelezőnek minősül, a csődeljárásába be is jelentkezett, sőt magát nem vitatott biztosított kategóriába tartozó hitelezőnek tekintette. Ezen hitelezői kategóriába besorolása érdekében két kifogást is előterjesztett, majd azok elutasítását követően a csődeljárásból kijelentkezett. Kijelentkezését az alapozta meg, nem kívánt egyezséget kötni.

Arra az esetre, a Fővárosi Ítéltábla úgy ítéli meg, a hivatkozott jogszabály személyi- és/vagy tárgyi hatálya tekintetében ellentétben állónak látszik, illetve ütközik a jogalkotásról szóló 2010. CXXX. törvény rendelkezéseivel, kérte, e vonatkozásban keresse meg az alkotmánybíróságot a szóban forgó ellentét feloldása, illetve eldöntése tekintetében.

A beavatkozó a másodfokú eljárásban nyilatkozatot nem tett, beadványt nem terjesztett elő.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

Az alperesi fellebbezés kiegészítésben előadottakra figyelemmel a Fővárosi Ítéltáblának elsődlegesen a felperes keresetösségi joga tekintetében kellett állást foglalnia.

A csődeljárásra a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) tartalmaz rendelkezést.

Az 1.§ (2) bekezdése értelmében a csődeljárás olyan eljárás, amelynek során az adós - a csődegyezség megkötése érdekében - fizetési haladékat kap, és csődegyezség megkötésére tesz kísérletet.

A 3.§ (1) bekezdése szerint a Cstv. alkalmazásában csődeljárásban hitelezőnek az minősül, akinek az adóssal szemben jogerős és végrehajtható bírósági, hatósági határozaton alapuló, nem vitatott vagy elismert, lejárt pénz- vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van, továbbá akinek a csődeljárás iránti kérelem időpontjában még le nem járt, de elismert pénz- vagy pénzben kifejezett követelése van, ugyanakkor a vagyonfelügyelő a 12.§ (2) bekezdés bb) pontja szerint, függetlenül attól, a követeléssel összefüggésben bíróság vagy hatóság előtt van-e jogérvényesítés folyamatban, a vitatott követeléseket is nyilvántartásba veszi.

A 10.§ (2) bekezdése értelmében a hitelezőknek fennálló követeléseiket a csődeljárás elrendeléséről szóló végzés közzétételétől számított 30 napon belül, a csődeljárás kezdő időpontját követően keletkező követeléseket pedig 3 munkanapon belül kell jelenteniük az adósnak és a vagyonfelügyelőnek.

A 17.§ (1) bekezdése értelmében az adós - a csődeljárás kezdő időpontjából számított 45 napon belüli időpontra - összehívja a hitelezőket, egyezségi tárgyalást tart, míg a 19.§ (1) bekezdése szerint az egyezség keretében az adós megállapodik a hitelezőkkel az adósság rendezésének feltételeiről.

A 20.§ (2) bekezdés szerint a megkötött egyezség azokra az egyezségkötésre jogosult hitelezőkre is kiterjed, akik az egyezséghez nem járultak hozzá, vagy szabályszerű értesítésük ellenére az egyezség megkötésében nem vettek részt, továbbá azon hitelezőkre is, amelyek vitatott követelésére tekintettel a bíróság tartalék képzését rendelte el (kényszer-egyezség).

A 2011. augusztus 4-én hatályba lépett, a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetek csődeljárásának és felszámolásának különleges szabályairól és az azzal összefüggő törvénymódosításokról szóló 2011. évi CXV. törvény (módosító törvény) 2.§-a 2011. augusztus 4-től a Cstv. 20.§-át további (3) bekezdéssel egészítette ki.

E szerint a 10.§ (2) bekezdése szerinti határidő elmulasztása esetén a hitelező az egyezségkötésben nem vehet részt, az egyezség hatálya nem terjed ki rá. A bejelentési határidő elmulasztása miatt nyilvántartásba nem vett hitelezői igény jogosultja az adós ellen követelését nem érvényesítheti, azonban a más által kezdeményezett felszámolási eljárásban a még el nem évült követelését bejelentheti.

Figyelemmel azonban arra, hogy a módosító törvény olyan rendelkezést, amely a fenti szabályt a folyamatban lévő eljárásokban alkalmazni rendelné, nem tartalmaz, az csakis a törvény hatálybalépését követően indult eljárásokban lehet irányadó.

A Cstv. 21/A.§ (2)-(3) bekezdése értelmében a bíróság a törvényben foglaltaknak megfelelő egyezséget végzéssel jóváhagyja, és a csődeljárást befejezetté nyilvánítja.

A 2011. május 7-től csődeljárás alatt állt alperes a 2011. augusztus 2-án megtartott egyezségi tárgyaláson a hitelezőkkel egyezséget kötött, a Fővárosi Bíróság 2011. szeptember 5-én kelt és 2011. október 12-én jogerőre emelkedett 23.Cspk.01-11-000022/19. számú végzésével a csődegyezséget jóváhagyta, a csődeljárást befejezetté nyilvánította.

Alperes a másodfokú eljárásban ezen végzésre, a Cstv. 20.§ újonnan beiktatott, vélekedése szerint jelen eljárásban irányadó (3) bekezdésére, valamint a csődeljárásban részt nem vett hitelező igényének érvényesíthetősége tekintetében a 20.§ (3) bekezdésében foglaltakkal azonos joggyakorlatra alapítva állította, a felperesi követelés tekintetében jogvesztés következett be, felperes keresetösségi joga hiányában is a kereset elutasításának van helye.

A már kifejtettek szerint azonban a Cstv. 20.§ (3) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható, figyelemmel arra, a csődeljárás a módosító törvény hatálybalépését megelőzően már folyamatban volt.

Ugyancsak tévesen utalt alperes e körben arra, a Cstv. utóbb beiktatott 20.§ (3) bekezdése szövegezéséből is következően, a Cstv. irányadó, idézett rendelkezései helyes értelmezése szerint a csődeljárásban részt nem vett hitelezők igényüket

perben sem érvényesíthetik. Több döntés született ugyanis, amelyben a Fővárosi Ítéltábla úgy foglalt állást, hogy az igényérvényesíthetőség tekintetében a csődeljárásban a felszámolási szabályok analóg alkalmazására nincs lehetőség, s minderre figyelemmel úgy ítélte meg, a csődeljárásban részt nem vett hitelező keresetösségi joga fennáll.

A 2011. április 27-én kelt, tehát a módosító törvény hatálybalépését megelőzően meghozott 12.G.40.019/2011/4. számú végzésében is rámutatott, a Cstv. rendelkezéseiből az tűnik ki, a jogalkotó nem kívánta a csődeljáráson kívül maradt hitelezők jogérvényesítési lehetőségei szűkítését, a csődegyezség hatályát nem terjesztette ki rájuk, nem mondta ki a követeléseik elvesztését. Mivel a csődegyezség nem érinti a csődeljárásban részt nem vett jogosultak jogait, így jogvesztést sem eredményezhet, ezért a hitelező a követelése érvényesíthetőségét nem veszítette el, azt perben érvényesítheti.

A Cstv. 20.§ (3) bekezdésének jelen ügybeni alkalmazhatóságának hiányában, valamint a hivatkozott joggyakorlat ismeretében a Fővárosi Ítéltábla a felperes keresetösségi jogát fennállónak tekintve a keresetet érdemben vizsgálta, Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését e körben nem tekintette szükségesnek.

A közraktári szerződésekre, a közraktár működésére, felelősségére, a felek, így a közraktár szolgáltatását igénybe vevő letevő és a szolgáltatást nyújtó közraktár jogaira és kötelezettségeire a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény (Krtv.) tartalmaz szabályozást.

A Krtv. 1.§ (2) bekezdése értelmében a közraktári tevékenységnek az áru közraktári szerződés alapján a Krtv-ben meghatározott módon történő tárolása és őrzése, a közraktári jegy kibocsátása, valamint az áru kiszolgáltatása minősül.

A (3) bekezdés szerint a közraktári jegy a közraktári szerződés alapján letétbe vett árurol kiállított rendeletre szóló értékpapír, mely a közraktár részéről az áru átvételének elismerését jelenti, és a kiszolgáltatásra vonatkozó kötelezettségét bizonyítja.

A (4) bekezdés szerint saját tárolás a közraktár tulajdonában, valamint a legalább három éven át, a közraktározás teljes időtartamát is magában foglaló megszakítás nélküli egyéb jogcímen birtokban tartott és saját üzemeltetésében lévő raktárban történő közraktározás. Művi tárolás minden sajátjának nem minősülő tárolás.

A 14.§ (1) bekezdése értelmében, közraktári szerződés alapján a közraktár köteles a nála letett árut időlegesen megőrizni és arról közraktári jegyet kiállítani, a letevő pedig köteles közraktári díjat fizetni.

A törvény a letevőt érintően számos további jogosultságot, illetve kötelezettséget állapít meg. Így a 16.§ (5) bekezdése szerint a letevő a közraktározás megkezdésekor köteles az áru minőségét tanúsítani, a (6) bekezdés szerint pedig a letevő és a közraktár megállapodhat abban, az áru szavatosságának megőrzése érdekében a letevő a közraktározás ideje alatt az árut azonos fajtájú, mennyiségű és minőségű áruval kicserélje.

A 19.§ (1)-(2) bekezdése kimondja azt is, a közraktár a nála elhelyezett árut a szerződésben meghatározott módon köteles megóvni a mennyiségi és minőségi változásoktól.

A 20.§ (1) bekezdése szerint a közraktár a közraktározást saját raktárban vagy művi raktárban végezheti.

A (2) bekezdés úgy rendelkezik, a művi tárolás megkezdéséig a közraktár a művi raktárt birtokba veszi és a felügyeletet a közraktározás ideje alatt biztosítja. A közraktár felügyeleti kötelezettsége a megőrzéssel kapcsolatos összes teendőkre, valamint a törvény rendelkezései teljes körű betartásának ellenőrzésére terjed ki.

A (3) és (4) bekezdés értelmében, ha az áru jellegéből vagy a felek megállapodásából más nem következik, a letevő az árut csomagolva köteles átadni, s köteles a raktározási időre a közraktári tevékenység és az egyéb szolgáltatások után felszámított díjakat a közraktárnak megfizetni.

A 22.§ (1) bekezdése szerint a közraktár felel azért a kárért, amely a közraktározásra elhelyezett áruban az átvételtől a kiszolgáltatásig különösen a teljes vagy részleges elveszésből, megsemmisülésből, megromlásból vagy megsérülésből keletkezik, kivéve, ha a közraktár tevékenységi körén kívül eső elháríthatatlan ok (a) pont), az áru belső tulajdonsága (természetes minősége) (b) pont), a csomagolás rejtett hiányossága (c) pont), illetve a letevő vagy a képviseletében eljáró személy felróható magatartása (d) pont) miatt következett be.

A Ptk. 339.§ (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A 25.§ (1) bekezdése kimondja, az árujegy és a zálogjegy együttes birtoklása jogosít a közraktárban elhelyezett áru kiszolgáltatásának igénylésére.

A 26.§ (1)-(2) bekezdése értelmében a közraktári jegy vagy bármely részének átruházása a közraktári jegy vagy egy részének a jegy hátoldalára írt átruházó nyilatkozattal és az átruházó (cégszerű) aláírásával (forgatás útján) történhet.

A (4)-(5) bekezdés szerint üres forgatmány az olyan átruházó nyilatkozat, amelyben nincs meghatározva a forgatmányos, a közraktári jegy birtokosát a hátiratok összefüggő láncolata igazolja, az üres forgatmányt érvényesnek kell tekinteni.

A 27.§ (5) bekezdése a közraktári jegyek forgatásával kapcsolatban felmerült vitás kérdések tekintetében, főszabályként, a váltójogi szabályokat rendeli alkalmazni.

A 29.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében a közraktár köteles kiszolgáltatni a nála elhelyezett árut annak, aki az árujegyet és a zálogjegyet részére visszaadja.

A (4) bekezdés kimondja, a közraktár nem köteles vizsgálni a közraktári jegy hátiratainak valóságát, csak azt, hogy az átruházások összefüggő láncolata igazolja-e a közraktári jegy birtokosát.

Az idézett rendelkezésekből leszűrhető, a közraktári jegy értékpapír jellegéből következően a közraktári jegy (áru- és zálogjegy) birtokosa és a közraktár között egy - a letevő és a közraktár között létrejött közraktározási jogviszonytól (alapjogviszonytól) független - absztrakt jogviszony keletkezik. Az értékpapír birtokosát magából az értékpapírból következő jogosultságok illetik meg, így a közraktár köteles a nála elhelyezett árut annak a közraktári jegy áru-és zálogjegy együttes birtokosának kiszolgáltatni, akit a hátiratok összefüggő láncolata - ideértve az üres forgatmányt is - igazol. A jegybirtokos a közraktárral szemben a közraktározott áru tekintetében tulajdonosként rendelkezhet, függetlenül attól a közraktári jegy milyen jogcímen került a birtokába, a közraktári jegyek forgatásának a joghatása ugyanis a forgatmányos általi tulajdonszerzés. A jegybirtokost tehát a közraktári jegy legitimálja, ebből következően a közraktár nem jogosult az alapjogviszony vizsgálatára, továbbá arra sem, hogy az áru kiszolgáltatása érdekében részére bemutatott (visszaadott) közraktári jegyek érvényes óvadéki szerződés alapján kerültek-e a jegybirtokoshoz, az óvadéki szerződés azokra kiterjedt-e, a letevőnek milyen mértékű hitelállománya áll még fenn azon hitel tekintetében, melynek biztosítékeként óvadékul adott, bemutatott közraktári jegyek szolgáltak. A jegybirtokos hitelintézetnek ugyanis az óvadéki szerződés alapján csak a letevővel kell elszámolnia. A közraktárt tehát a jegybirtokos részére árukiszolgáltatási kötelezettség terheli, amennyiben e kötelezettségének az áru elveszése, eltűnése következtében eleget tenni nem tud, a jegybirtokossal szemben - a közraktár sajátos jellegéből, szigorú árumegóvási, megőrzési kötelezettségéből következően - a Krtv-ben szabályozott kivételektől eltekintve, objektív kártérítési felelősséggel tartozik.

Nem vitásan, a közraktár a kártérítési felelőssége alóli mentesülése körében a közraktári jegy mindenkori birtokosával szemben hivatkozhat a letevő felróható magatartására.

E hivatkozás azonban nem lehet korlátlan. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint annak megítélésénél, hogy a közraktár a letevő felróható magatartására megalapozottan hivatkozhat-e, azt kell vizsgálni, a letevő felróható magatartása

tanúsítására letevői minőségében, vagyis a letevő Krtv-ben, illetve a közraktározási szerződésben meghatározott jogai gyakorolása, kötelezettségei teljesítése körében járt-e el. A mentesülés szempontjából közömbös a letevő említett joggyakorlás keretén kívül eső eljárása, magatartása, intézkedése. Nem minősül letevői eljárásnak, ha a letevő az árujegyek, zálogjegyek harmadik személy részére átruházását, biztosítéku adását követően anélkül, hogy arra bármilyen törvényes, vagy szerződéses jogcíme lenne (maradt volna), az árut a közraktárból a közraktár tudta, engedélye nélkül kiszállítja.

Az adott ügyben a felek által sem vitatottan, alperes a felperes által alperesnek bemutatott közraktári jegyek által megtestesített, 179.500.000 forint és 3.511.000 euró értékű árut azon okból nem tudta kiadni, kiszolgáltatni felperes részére, mivel azt a letevő mind az általa, mind pedig a által bérbe adott raktárból az alperes engedélye nélkül elszállította.

Alperes az áruk ellenértékével megegyező mértékben felperesi kártérítési igényt több okból vitatta.

Az elsőfokú bíróság alperes kártérítési felelősségét vizsgálva helytállóan mutatott rá a közraktár és a jegybirtokos közötti jogviszony absztrakt voltára, arra, a közraktár a közraktári jeggyel nála jelentkező birtokos jogszerű birtoklását nem vizsgálhatja. A fent kifejtettek szerint ezért nem volt jogi jelentősége a kereset elbírálása szempontjából a közraktár és a letevő közötti alapjogviszonynak, annak, hogy a közraktár miként teljesítette árumegőrzési kötelezettségét, továbbá a felperes és a beavatkozó közötti hiteljogviszonynak, valamint az ahhoz kapcsolódó óvadéki szerződéses jogviszonynak sem. Ugyancsak helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság arra is, a perben nem merült fel adat a közraktári jegyek forgatmánnyal történt átruházásának szabályszerűtlenségére, ezért megalapozatlan az alperesnek a váltójogi szabályokra alapított, felperes rosszhiszemű birtokosi minőségére utalása is.

A továbbiakban - figyelemmel arra, alperes a Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontjára hivatkozott - döntő jelentőséget kell tulajdonítani annak, alperes eredményesen kimentheti-e magát a beavatkozó felróható magatartására hivatkozással kártérítési felelőssége alól.

A letevő az alperessel kötött közraktári szerződésekben egyértelműen tudomásul vette, az árut nem idegenítheti és terhelheti meg, biztosítéku nem kötheti le, és az áru felett csak a közraktári jegyek forgatása útján rendelkezhet, míg a vele kötött raktárbérleti szerződésben azt is, az áru kiszolgáltatása csak a közraktár írásbeli engedélye alapján történhet.

Kétségtelen, a letevő az általa vállalt kötelezettségeket megszegve a közraktározott árut akként szállította el, hogy arra bármilyen törvényes, vagy szerződéses jogcíme

lett volna, ezért a kifejtettek szerint ezen magatartása nem tekinthető letevői minőségben gyakorolt magatartásnak. Így ezen magatartásra alperes a kártérítési felelőssége alóli mentesülését sem alapíthatja, az a körülmény, hogy a közraktározott áruval engedély nélkül rendelkező személy a letevő személyével egybe esik, a közraktár felelőssége szempontjából közömbös, nem minősül a Krtv. 22.§ (1) bekezdés d) pontja szerinti mentesülési oknak.

Az elsőfokú bíróság helytállóan kötelezte ezért alperest a kereset szerinti kártérítésre.

A Vht. 201.§ (4) bekezdése szerint a végrehajtást kérő köteles megtéríteni azt a kárt, amelyet a biztosítási intézkedés rosszhiszemű kérésével az adósnak okozott.

Az elsőfokú bíróság ugyancsak helytállóan foglalt állást a Vht. 201.§ (4) bekezdése és a Ptk. 339.§ (1) bekezdése alapján az alperes viszontkeresete vonatkozásában is. A Fővárosi Ítéltábla e körben teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, s figyelemmel arra, az alperes a fellebbezésében is kártérítési igénye alapjául a biztosítási intézkedés iránti kérelem fenntartását jelölte meg, a fellebbezése nem vezethetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság tehát helytállóan rendelkezett a viszontkereset elutasításáról is.

Az elsőfokú bíróság ítéletét felülvizsgálva azt kellett megállapítani, az elsőfokú bíróság a kereset, viszontkereset tekintetében helytálló rendelkezést hozott, s nem volt a per érdemére kiható olyan eljárási szabálysértés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolta volna.

A felperes a másodfokú eljárásban a keresetét módosította, azt kiterjesztette az elsőfokú eljárásban igényelt, és megítélt kártérítési összeg utáni Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamatokra is.

A Pp. 247.§ (1) bekezdés b) pontja értelmében ezen keresetváltoztatás megengedett, a felperes nem volt elzárva attól, hogy keresetét az eredetileg nem követelt járulékokra is kiterjeszthesse.

A Ptk. 360.§ (1) bekezdése szerint a kártérítés a károsodás bekövetkeztekor nyomban esedékes.

Felperes a közraktári jegyeket beváltás céljából alperes székhelyén 2010. február 11-én és 15-én bemutatta. Amennyiben a közraktári jegyek mögött álló áru ezen időpontban az alperes rendelkezésére állt volna, azt a Krtv. 29.§ (1) bekezdése alapján ekkor a felperesnek kiszolgáltatni tartozott volna.

Tekintettel arra, a közraktározott áru ezen időpontban az alperes által bérelt raktárakban már nem volt fellelhető, s azt alperes kiszolgáltatni nem tudta, felperes károsodása ekkor bekövetkezett, megalapozottan tart ezért igényt a kártérítési összeg után 2010. február 15-től a Ptk. 301/A. §-a szerinti késedelmi kamatra.

A Ptk. 301/A.§-a alkalmazása tekintetében a forintban kifejezett követelés utáni kamat mértékének a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki (MNB) alapkamat hét százalékkal növelt összege, míg az euróban megjelölt követelés utáni kamat mértékének az eurót kibocsátó Európai Központi Bank által alkalmazott kamatláb hét százalékkal növelt összege minősül.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta, s egyidejűleg az alperest az 1996. évi XLVIII. törvény 23/A.§-a szerint alkalmazandó Pp. 217.§ (4) bekezdése és a Ptk. 301/A.§-a alapján kötelezte a rendelkező részben foglaltak szerint késedelmi kamat megfizetésére.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a peresztes alperest a felperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés c) pontja, (5)-(6) bekezdése alkalmazásával megállapított, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2011. október 21.

. Rózsa Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Sárközi Veronika
bíróági ügyintéző